

Länsstyrelserna

Flyktingguider och familjekontakter

En utvärdering av § 37a-projekt

- Flyktingguider
och familjekontakter
- En utvärdering av § 37a-projekt

Meddelande	nummer 2015:14
Referens	Hanna Johansson, Utvecklingsavdelningen April 2015
Kontaktperson	Alexandra Wollmar, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Direkttelefon 010-22 36 209, e-post alexandra.wollmar@lansstyrelsen.se
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Fotografier	Smålandsbilder
ISSN	1101-9425
ISRN	LSTY-F-M—15/14--SE
Upplaga	70 exemplar.
Tryckt på	Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2015
Miljö och återvinning	Rapporten är tryckt på miljömärkt papper

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	6
1.1	Förordning 2010:1122, 37a §	7
2	Metod	9
3	Samtliga ansökningar och beviljade medel 2013.....	10
3.1	Tidsperiod	11
3.2	Samverkansparter	11
3.3	Syfte och mål	13
3.4	Uppföljning och utvärdering	14
3.5	Aktiviteter	14
4	Sammanställning av avslutade projekt och intervjusvar.....	15
4.1	Måluppfyllelse	15
4.2	Kostnader	16
4.3	Målgrupp	17
4.4	Samverkan.....	19
4.5	Framgångsfaktorer.....	21
4.6	Hinder för måluppfyllelse.....	23
4.7	Mervärden	25
4.8	Förändringar i den ordinarie verksamheten	26
4.9	Uppföljning och utvärdering	27
5	Slutsatser utifrån intervjusvar	29
	Bilaga - Intervjufrågor	31

1 Introduktion

En av vår tids stora frågor är migration. År 2013 inkom 54 259 ansökningar om asyl i Sverige, varav 28 998 personer fick beviljat uppehållstillstånd. Under 2012 ansökte 43 887 personer om asyl och 17 405 av dem fick uppehållstillstånd. Asylansökningarna fortsätter att öka i och med de kraftigt ökade flyktingströmmarna och år 2014 inkom 81 301 asylansökningar, varav 35 546 blev beviljade.

I enlighet med förordning (2010:112) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar 37a §, har alla kommuner i Sverige möjlighet att söka medel för att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter. Länsstyrelsen i Jönköpings län är sedan 2014 ansvarig för att fatta beslut om och betala ut medel till de sökande kommunerna (Länsstyrelsen i Kronoberg hade beslutsansvar för § 37a medlen under 2013). År 2013 inkom 121 ansökningar, varav 52 ansökningar fick helt eller delvis bifall. År 2014 inkom 129 ansökningar, varav 70 fick helt eller delvis bifall.

Vid utvärdering framkom att det fanns tre större grupper av verksamheter, vilka var:

1. Personlig flyktingguide

De projekt som beviljades hade mycket gemensamt vad gällde syfte, mål och verksamhet, men det fanns också en del variationer. Flyktingguideverksamhet som innebar att nyanlända matchades ihop med en personlig flyktingguide/fadder var en av de vanligast förekommande insatserna. Målet med den här typen av verksamhet var framför allt att skapa nya kontakter, lära sig mer om det svenska samhället och öva på språket. Två av de här projekten riktade sig specifikt till nyanlända av en viss nationalitet. De fick varsin flyktingguide som hade samma ursprung, men varit i Sverige en längre tid. Syftet var att guiderna skulle fungera som brobyggare mellan den ursprungskulturen och den svenska kulturen samt verka som förebilder för de nyanlända. Ett annat av de här projekten gick ut på att lärarstudenter fungerade som mentorer för ensamkommande barn, bland annat med avsikten att stödja deras utbildnings- och yrkesval. Ett tredje projekt var upplagt på så sätt att en integrationsguide anställdes för att bland annat arbeta med att stötta barn och föräldrar och skapa goda förutsättningar för integration.

Variationen i insatsernas utformning visar att tolkningen av vad en flyktingguide är skiljer sig åt. Det kan dels handla om att nyanlända matchas ihop med personliga guider eller familjer och framför allt umgås på egen hand. Det kan också innebära att ett fåtal frivilliga fungerar som faddrar och stöttar nyanlända som en grupp, till exempel genom caféverksamhet och läxhjälp. Ett annat sätt är att en anställd integrationsguide arbetar för att skapa goda förutsättningar för de nyanlända. Ett tredje exempel kan vara att frivilliga inom föreningslivet fungerar som ett stöd och en väg in i samhället.

2. Introduktion i föreningslivet

En annan form av insats som var vanlig bland de beviljade projekten var att introducera och involvera föreningslivet på något sätt. De här projekten gick generellt ut på att visa vad föreningslivet har att erbjuda och skapa kontaktytor. Framför allt var olika typer av idrottsföreningar involverade.

3. Caféverksamhet eller mötesplatser

I andra projekt startades caféverksamheter upp, som fungerade som mötesplatser och en plats att få hjälp att lära sig språket på. Studiecirklar, utbildningsinsatser och seminarier har också ingått i många projekt. Då har det ofta handlat om information och utbildning om det svenska samhället. Synen på jämställdhet, skolgång, allemansrätt, kvinnohälsa och äldreomsorg är exempel på ämnen som varit inkluderade, men också mer praktiska frågor som behövs för att klara av vardagen har berörts.

Genomgående för många av insatserna var att olika aktiviteter anordnades så som utflykter, resor, knytkalas, grillkvällar och fotbollsturneringar. Andra exempel på aktiviteter som förekom i några av insatserna var simskola och läxhjälp. Ett projekt som stack ut ur mängden var en insats som gick ut på att tillsammans med konstnärer använda kreativitet och skapande som ett verktyg för att kommunicera. Det blev ett sätt att mötas på och gav en ökad känsla av tillhörighet, samtidigt som det gav utlopp för kreativiteten.

I de flesta fall startades nya verksamheter igång, men några projekt handlade om att utveckla och stödja befintlig verksamhet som den ideella sektorn bedrev sedan tidigare.

I den här rapporten redovisas en utvärdering av de beviljade projekten som påbörjades under 2013. Förhoppningen är att det ska ge en tydligare bild av vad som fungerar bra och vad som kan förbättras i den här typen av insatser. Dessutom ska det verka som en vägvisare för hur § 37a projektmedel ska fördelas i framtiden för att ge bästa möjliga resultat.

1.1 Förordning 2010:1122, 37a §

I förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar 37 a § står det att;

Länsstyrelsen i Jönköpings län får, i mån av tillgång på medel, lämna ersättning till kommuner för att stärka och utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter som riktas i huvudsak till nyanlända utlänningar som omfattas av 5§ och som syftar till att

- underlätta etableringen i samhället,
- skapa nätverk,
- stödja språkinlärning, eller
- ge socialt stöd till ensamkommande barn.

Ersättningen får lämnas för verksamhet som bedrivs utan vinstsyfte och som genomförs antingen av kommunen i egen regi eller av kommunen i samverkan med en eller flera organisationer.

Under 2013 disponerades totalt 11 miljoner kronor för ändamålet. Projekten kunde avse åtgärder som genomfördes under perioden 2013 och 2014. Länsstyrelsen i Kronobergs län hade uppdraget att fatta beslut om och betala ut projektmedel till och med år 2013. Numera ligger uppdraget på länsstyrelsen i Jönköpings län. Kommunerna skickar sin ansökan till berörd länsstyrelse som får tillfälle att yttra sig innan den skickas vidare till beslutande länsstyrelse. Insatser som involverar samarbete med den idéburna sektorn ska prioriteras.

För de beviljade ansökningarna ska en delredovisning ha inkommit till berörd länsstyrelse sex månader efter projektets startdatum. En slutredovisning ska ha inkommit senast två månader efter det att projektet avslutats.

2 Metod

Först gjordes en sammanställning av samtliga beviljade ansökningar från 2013. Information sammanställdes i ett Excel dokument utifrån olika kategorier. Med hjälp av dokumentet har sedan diagram och tabeller utformats för att få en tydligare bild av den framkomna informationen.

Därefter gjordes en kvalitativ del med hjälp av 25 telefonintervjuer med projektägare/projektansvariga för 25 av de beviljade projekten. Gemensamt för dessa projekt var att de var avslutade när intervjuerna genomfördes. Kontakt togs först med de projektägare/projektansvariga vars projekttid var max 13 månader, för att i större utsträckning kunna se vilket utfall projekten haft. Dock hade några av projektledarna avslutat sina tjänster eller gick inte att nå av andra orsaker. För att få en tillräcklig grund för utvärderingen togs därför kontakt med tio slumpmässigt utvalda projektägare/projektansvariga vars projekt avslutats i december 2014. De fem första av dem som svarade och hade möjlighet att ställa upp på en intervju deltog i undersökningen. 25 intervjuer ansågs vara tillräckligt för att resultatet skulle bli representativt. Alla intervjupersoner kontaktades först via mail. Intervjufrågorna (se bilaga) skickades då med för att intervjupersonerna skulle ha möjlighet att titta igenom dem innan. Samtliga intervjuer genomfördes per telefon, förutom två, som genomfördes via mail av praktiska skäl. Resultatet från intervjuerna presenteras dels i löpande text och dels i diagram och tabeller. Olika delar av resultatet har sedan jämförts för att få fram eventuella samband och för att kunna dra slutsatser.

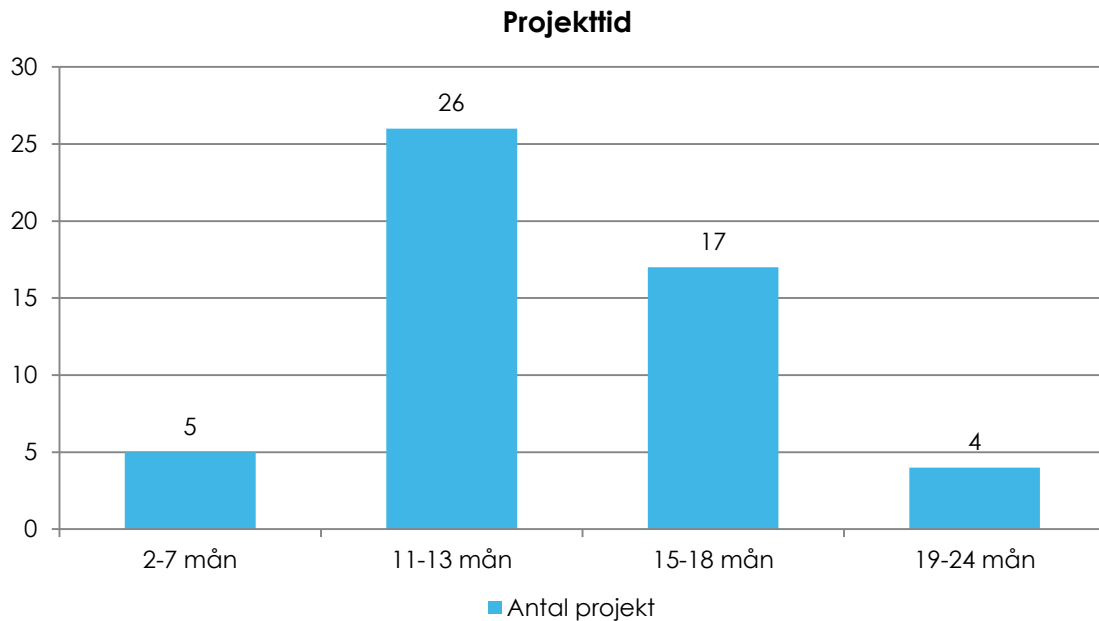
3 Samtliga ansökningar och beviljade medel 2013

I följande avsnitt följer en sammanställning av alla beviljade ansökningar från 2013. Tabellen nedan visar övergripande information om ansökningar, beviljade ansökningar, sökta medel och beviljade medel.

Antal ansökningar	121
Antal beviljade ansökningar	52, (23 helt bifall, 29 delvis bifall)
Total summa ansökta medel	47 150 424
Max sökta summa	1 818 250
Min sökta summa	12 800
Medel sökta summa	386 829
Median sökta summa	319 535
Beviljade medel	10 211 440
Max beviljad summa	745 000
Min beviljad summa	12 800
Medel beviljad summa	202 236
Median beviljad summa	107 840

3.1 Tidsperiod

Projekttiden för de beviljade projekten låg mellan 2 och 24 månader. Majoriteten av projekten pågick under 11 till 13 månader.

Max: 24 mån

Min: 2 mån

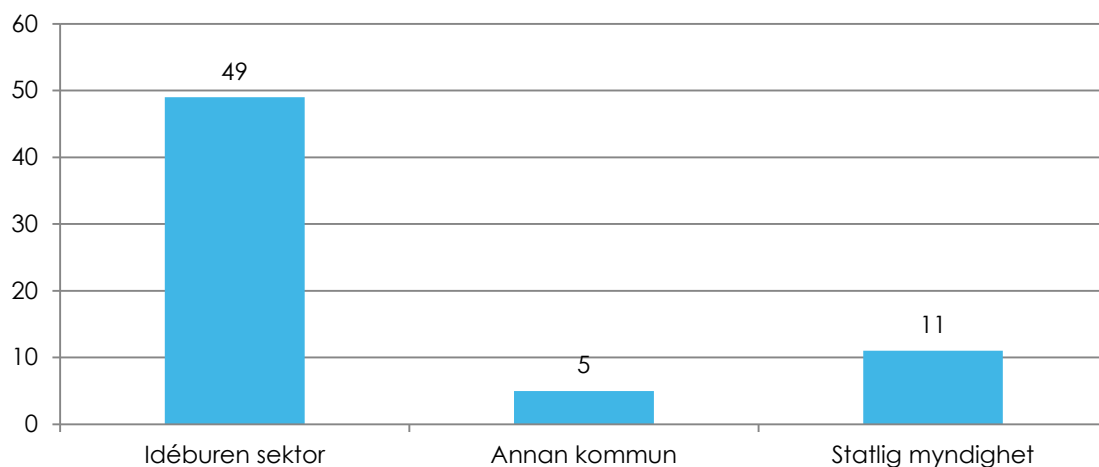
Medel: 14 mån

Median: 12 mån

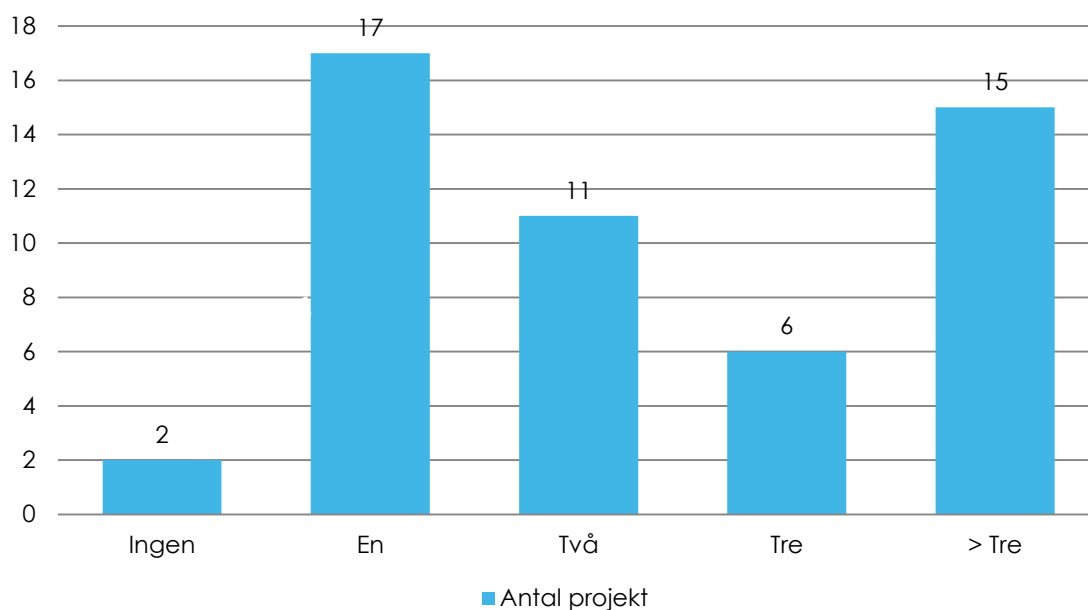
3.2 Samverkansparter

Av de beviljade projekten deltog den idéburna sektorn i 92 % av dessa. Statliga organisationer deltog som samarbetsparter i 11 % av projekten och i 9 % av insatserna var en eller flera andra kommuner involverade som samarbetspart. I flera av projekten var både den idéburna sektorn, statlig organisation och/eller annan kommun delaktig. I den idéburna sektorn fanns till exempel Röda Korset, kyrkor, idrottsföreningar och studieförbund representerade. De statliga organisationerna som deltog var Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och högskolor/universitet.

Antal projekt som samarbetat med:

Antal projekt med ideella samverkansparter

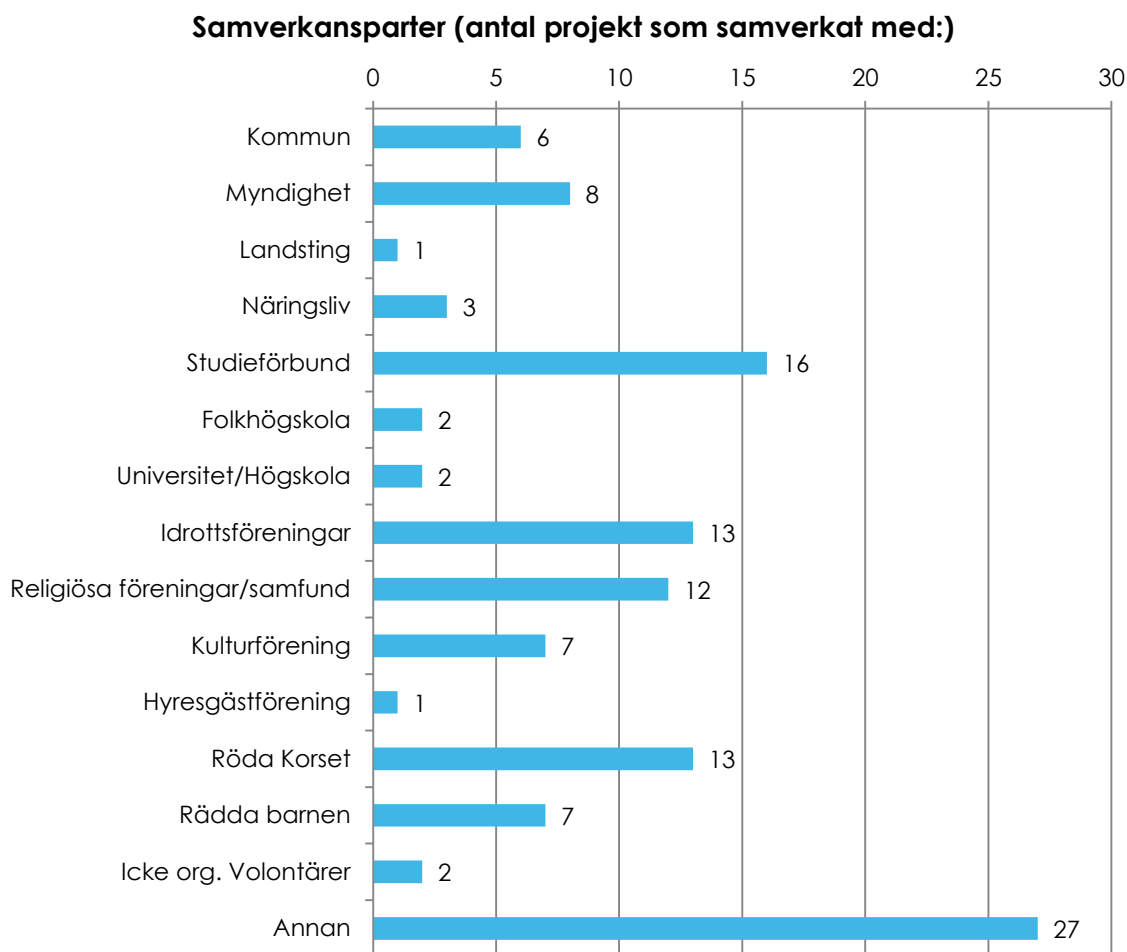
Max: 70

Min: 0

Medel: 4

Median: 2

Majoriteten av projekten har enbart haft **en** ideell samverkanspart, men nästan lika många projekt har samarbetat med fler än tre stycken. I ett av projekten var 70 föreningar med i samarbetet. Dock var den näst högsta siffran 9 stycken.

3.3 Syfte och mål

Projekten skulle enligt förordningen (2010:1122) syfta till att underlätta etableringen i samhället, skapa nätverk, stödja språkinlärning eller ge socialt stöd till ensamkommande barn. I ansökningarna framkom att 66 % av de beviljade projekten syftade till att underlätta etableringen, 75 % till att skapa nätverk och 32 % till att stödja språkinlärningen. 11 % hade som syfte att ge stöd till ensamkommande barn. Alla projekt hade mer än ett syfte. Andra syften som framkom i ansökningarna var att ge en introduktion till föreningsliv, vilket 19 % av ansökningarna syftade till och att motverka rasism/främlingsfientlighet och öka förståelsen för andra kulturer som 17 % av insatserna syftade till. Övriga syften var bland annat att öka självförtroendet hos deltagarna, skapa en meningsfull fritid, öka samhällskunskaper och motverka isolering.

Målen gick hand i hand med syftet och handlade i en majoritet av ansökningarna om att underlätta etableringen, bidra till ökat nätverk, ökade språkkunskaper och ökat deltagande i föreningsliv. I några projekt var målet att minska utflyttningen från kommunen.

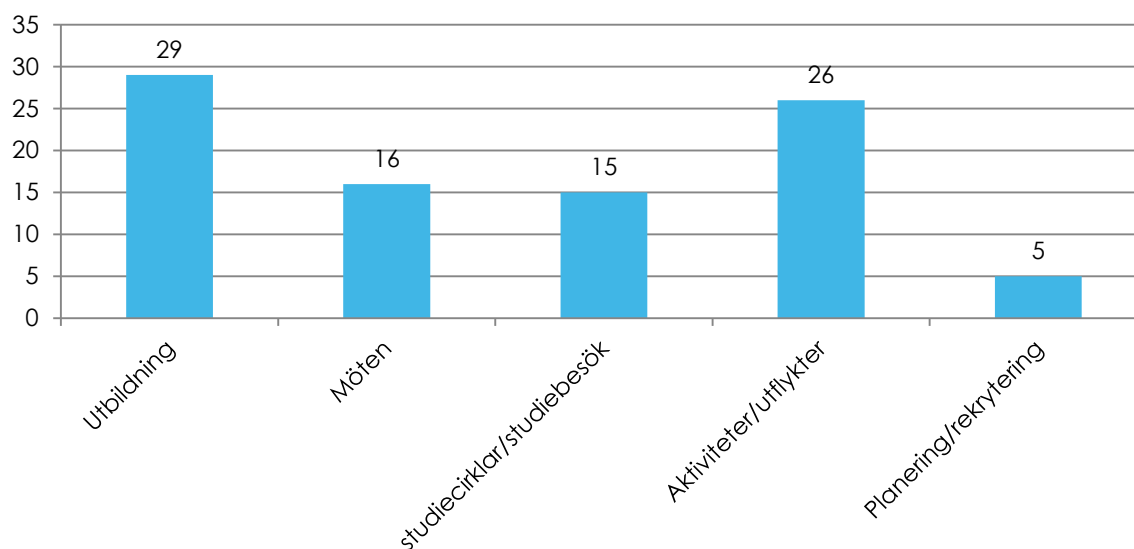
3.4 Uppföljning och utvärdering

Olika utvärderingsmetoder har använts för att följa upp och utvärdera projekten. I ansökningarna framkom att de metoder som var planerade att användas framför allt var intervjuer, enkätundersökningar, muntliga utvärderingar och extern granskning. I ett flertal av ansökningarna var det inte preciserat på vilket sätt utvärderingen skulle gå till utan den beskrevs som ”kontinuerlig uppföljning” eller ”löpande utvärdering”.

3.5 Aktiviteter

De aktiviteter som projektmedlen användes till var bland annat föreläsningar, seminarier och andra utbildningsinsatser. Möten, studieciklar, fritidsaktiviteter och utflykter är andra exempel på aktiviteter. En del medel har också gått till planering, rekrytering och informationsinsatser.

Olika typer av aktiviteter i insatserna

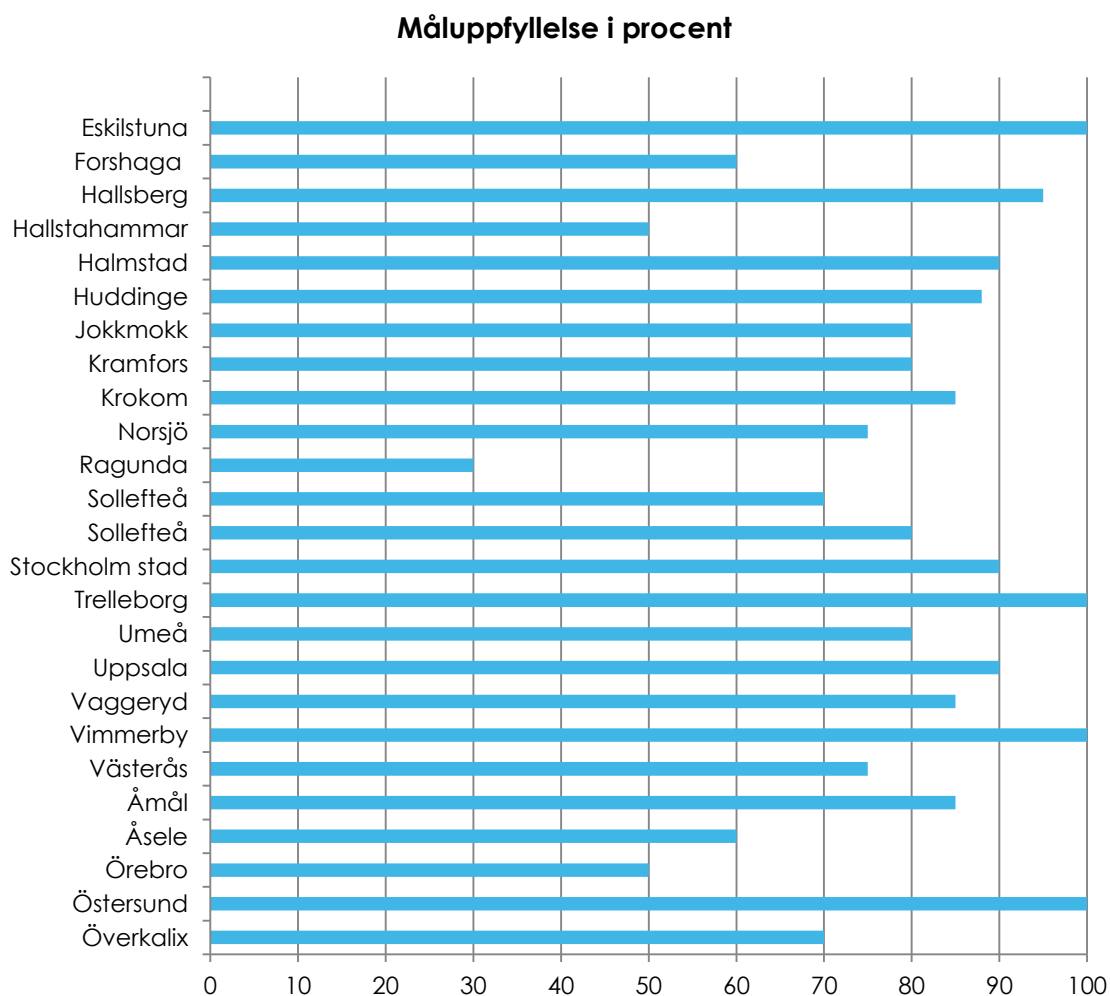

4 Sammanställning av avslutade projekt och intervjusvar

I följande avsnitt presenteras det resultat som framkom i de 25 intervjuerna, tillsammans med uppgifter från ansökningarna för de här projekten.

4.1 Måluppfyllelse

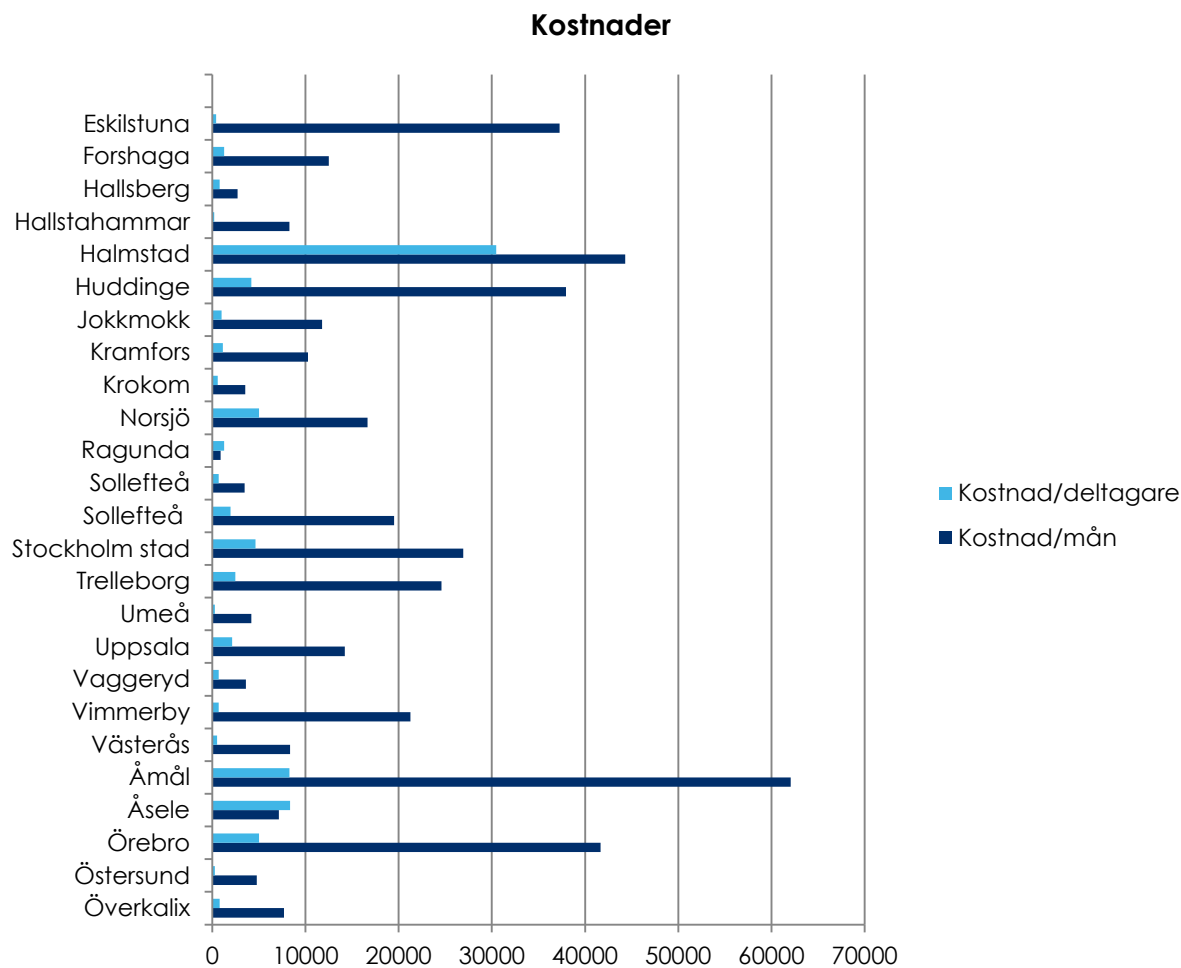
Intervjupersonerna ombads att uppskatta, i procent, i vilken omfattning de ansåg sig ha nått målet med insatsen. Fyra respondenter/projektägare upplevde att deras projekt hade lyckats till 100 %. Den lägsta uppgivna procentsatsen var 30 % och medeltalet 79 %.

4.2 Kostnader

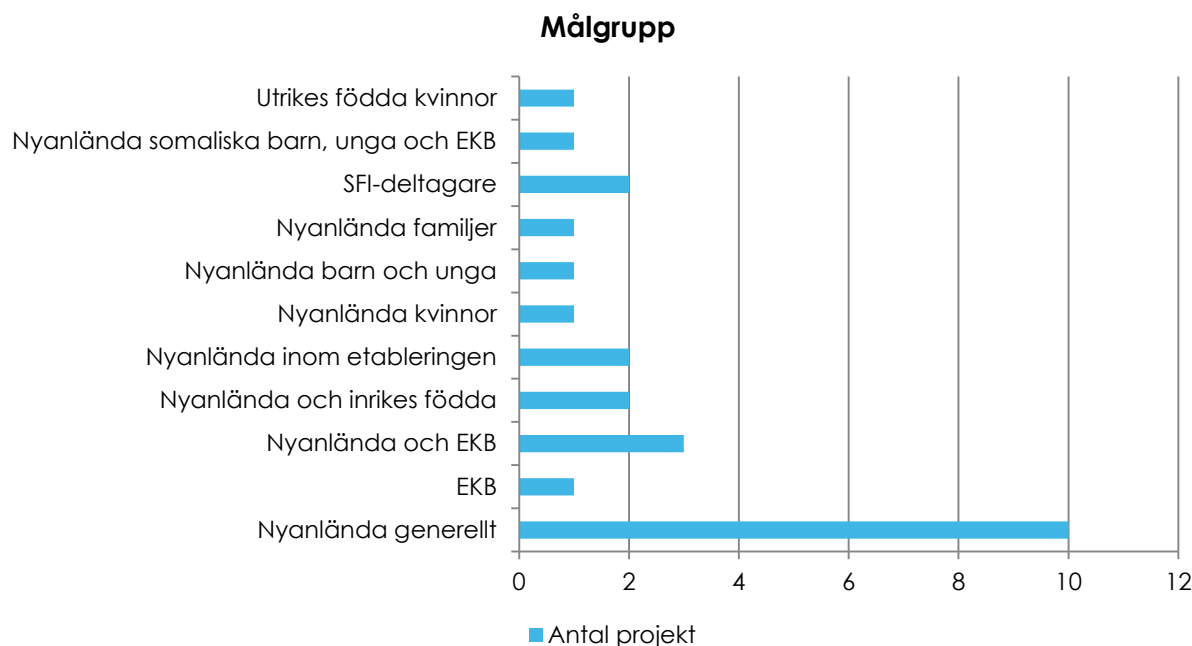
Projekten i Åmål, Halmstad och Örebro hade högst kostnader/månad, medan Ragunda, Sollefteå och Hallsberg hade de lägsta kostnaderna/månad.

Av intervjuerna kan utläsas att de fem projekt som hade den högsta måluppfyllelsen hade en betydligt lägre kostnad/deltagare jämfört med de fem projekt som hade den lägsta måluppfyllelsen. Det går inte att se något samband mellan orsakerna, men det visar att en högre kostnad/deltagare inte behöver leda till ett mer framgångsrikt projekt och tvärtom.

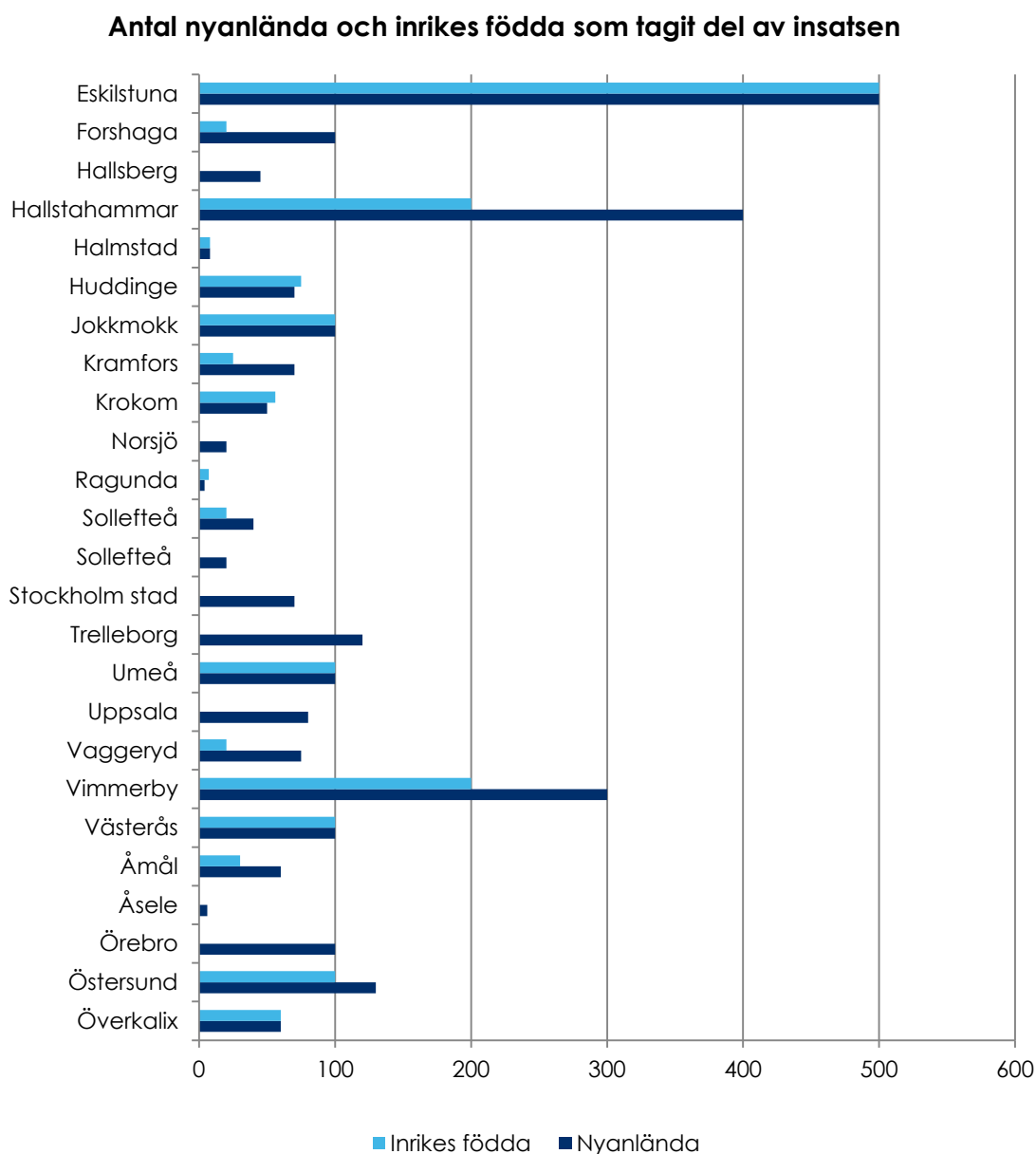

	Total	Max	Min	Medel	Median
Kostnad/deltagare:	82 835 kr	30 468 kr	179 kr	3313 kr	1130 kr
Kostnad/månad:	435 947 kr	62 083 kr	875 kr	17 438 kr	11 764 kr

4.3 Målgrupp

Målgrupperna som projekten riktade sig till hade en viss variation. ”Nyanlända generellt” var dock den största målgruppen i de projekt som deltog i intervjuerna. Endast ett projekt riktade sig enbart till ensamkommande barn (EKB). I en del fall deltog dock ensamkommande barn i viss mån, till exempel när projektet vände sig till nyanlända i allmänhet. Många av de intervjuade menade att de inte vill göra någon uppdelning mellan nyanlända och ensamkommande barn utan ville att alla skulle vara välkomna. Några ansåg dock att det varit svårt att nå ut till ensamkommande barn. Vissa insatser riktade sig till SFI-deltagare eller nyanlända inom etableringen, eftersom det ansågs vara en lättillgänglig grupp. En del projekt vände sig till en mer specifik grupp, så som kvinnor, familjer eller somaliska barn och unga. I två projekt valdes att mer aktivt rikta aktiviteterna till allmänheten, för att inte särskilja nyanlända från övriga befolkningen och för att främja integrationen. Ett av projekten vände sig till utrikes födda kvinnor, på grund av att gruppen nyanlända kvinnor inte skulle känna sig särbehandlade och för att kvinnor som befunnit sig en längre tid i Sverige också skulle känna sig välkomna. Dock ledde det till att framför allt kvinnor som bott i Sverige en längre tid deltog i verksamheten.

I de flesta projekt fick både nyanlända och inrikes födda ta del av insatsen, men några av projekten riktade sig enbart till nyanlända. I de projekt där lika många nyanlända och inrikes födda deltog gick insatsen ut på att nyanlända matchades ihop med en personlig flyktingguide/fadder. Dock fanns det ett undantag, där insatsen riktade sig till allmänheten och gick ut på att göra aktiviteter tillsammans. I de fall där enbart nyanlända deltog i insatsen handlade projekten i några fall om utbildningsinsatser och studiecirkel. I några fall handlade det istället om utrikes födda som bott i Sverige en längre tid och fungerade som flyktingguider. Dessa deltagare föll bort i statistiken eftersom frågan ställdes om antalet ”inrikes födda”. I projekt där det var fler nyanlända än inrikes födda, eller tvärtom syftade projekten till exempel på att ge en introduktion till föreningsliv. Det kunde också vara projekt där personliga flyktingguider var en del av insatsen och aktiviteter eller caféverksamhet en annan. Några projekt syftade till att etablera familjekontakter till nyanlända familjer. Där skilj-

de sig storleken på familjerna åt och därför blev antalet nyanlända och inrikes födda inte riktigt lika många.

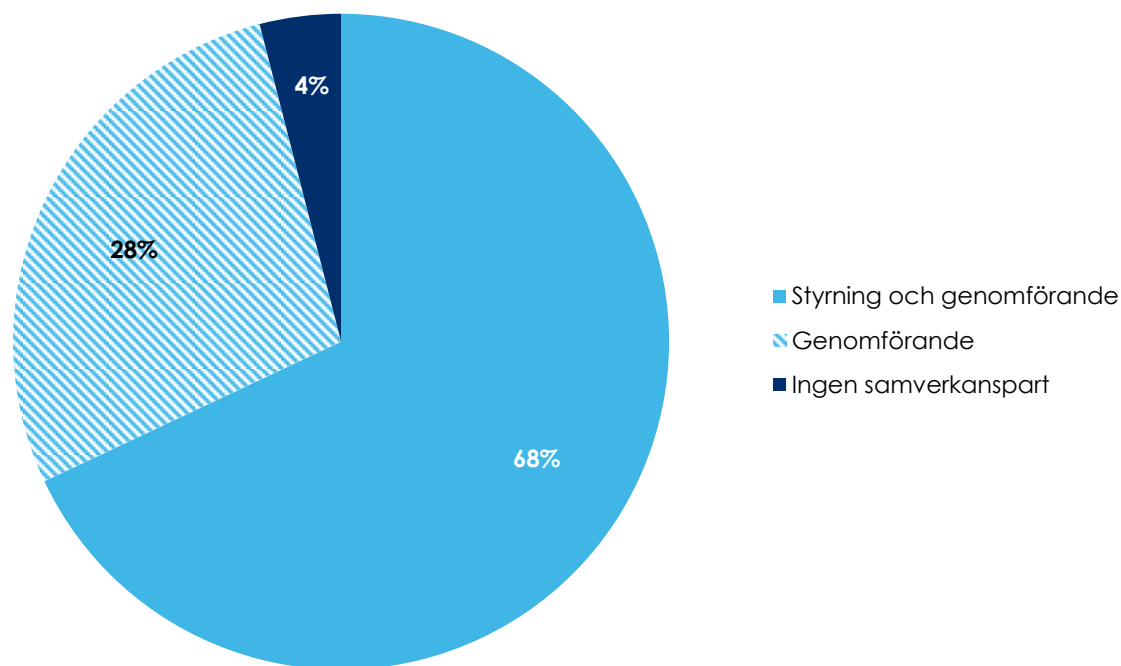
Genom intervjuerna framkom att de fem projekt som uppnådde målet i minst omfattning generellt sett hade betydligt färre deltagare, än de fem projekt som lyckades nå målet i högst grad.

Antal deltagare som tagit del av insatsen

	Totalt	Max	Min	Medel	Median
Inrikes födda	1621	500	0	65	20
Nyanlända	2633	500	4	105	75

4.4 Samverkan

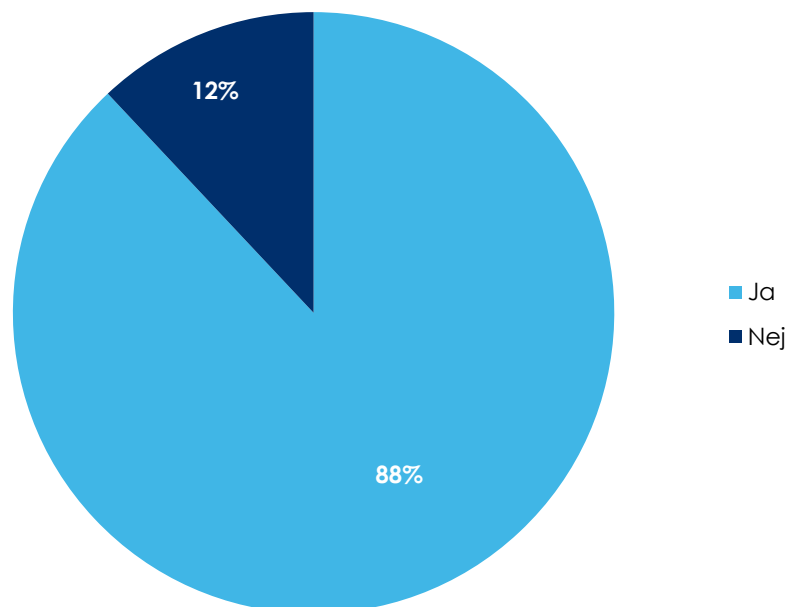
Samverkansparternas delaktighet

I majoriteten av de 25 projekten var samverkansparterna delaktiga i såväl styrning som genomförande. Utifrån intervjuerna har dessa projekt en högre måluppfyllelse än de projekt där samverkansparterna enbart var delaktiga i genomförandet. De går dock inte att se något samband mellan de projekt där samarbetet fungerade sämre och de projekt där samverkansparten enbart var delaktig i genomförandet. Enligt intervjuerna betyder det alltså inte att själva samarbetet nödvändigtvis fungerar bättre om samverkansparten är delaktig i både styrning och i genomförande.

4.4.1 Samverkan med idéburen sektor

Kommer insatsen leda till ett fortsatt utökat samarbete med den idéburna sektorn?

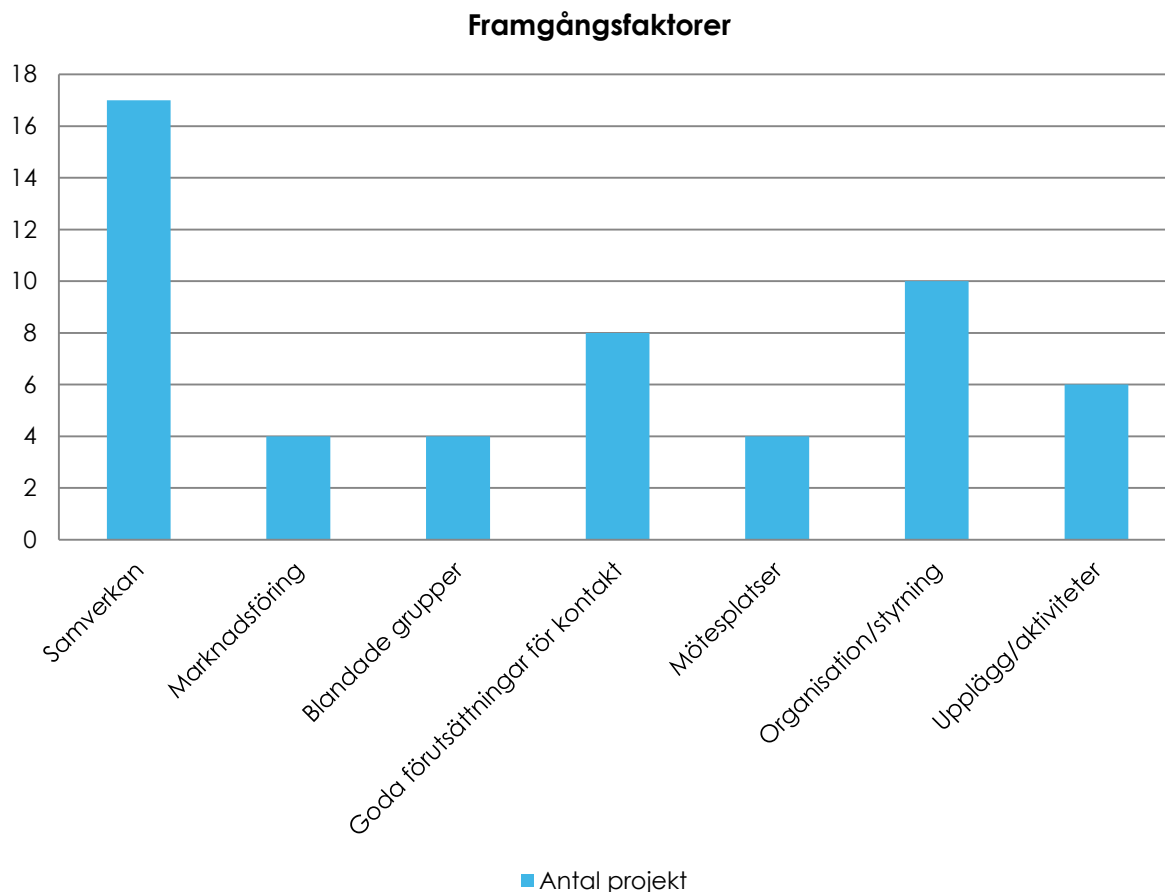

Av de intervjuade menade 88 % att insatsen lett till ett (planerat) fortsatt utökat samarbete med den idéburna sektorn. Många beskrev att de hade haft ett bra samarbete som resulterat i att de skapat nya kontakter. Dessutom menade flera att de hade fått en insikt i vikten av att arbeta tillsammans med den ideella sektorn. De som svarade nej på frågan menade att de i nuläget inte har några konkreta planer på ett fortsatt samarbete, men att det inte är uteslutet i framtiden.

4.4.2 Samverkan inom kommunen

Medeltalet för antalet förvaltningar som var delaktiga i projekten var 1,7 stycken. Som mest var fyra förvaltningar delaktiga i ett projekt och som minst en förvaltning. Utöver socialförvaltningen var barn- och utbildningsförvaltningen samt kultur- och fritidsförvaltningen involverade i flest insatser. Andra exempel på förvaltningar som deltog i några av projekten var arbetsmarknadsförvaltningen och teknik- och planförvaltningen.

4.5 Framgångsfaktorer

4.5.1 Samverkan

I intervjuerna framkom att 17 av 25 projektägare ansåg att samarbetet med samverkansparterna fungerat bra eller mycket bra. Tre av dem samarbetade med organisationer som redan hade någon form av flyktingverksamhet igång. Det gjorde att det var lättare att komma igång med projektet och att de vågade satsa mer på insatsen. Många beskrev att det inom den ideella sektorn finns många människor som har ett stort engagemang och att det därför är en stor fördel att samarbeta med dem. Dessutom har många föreningar ett brett nätverk som går att använda och få hjälp av på olika sätt, menade flera av de intervjuade. Enskilda, entusiastiska volontärer och kommuninvånare bidrog också mycket till ett flertal av projekten. I ett av projekten var ett väldigt stort ungdomsengagemang huvudfaktorn till att projektet lyckades.

4.5.2 Marknadsföring

Fyra projektägare/projektansvariga såg deras informationsspridning som en framgångsfaktor. De åkte bland annat runt till SFI-klasser, områden där många nyanlända bor och kyrkor för att berätta om projektet och använde sig även av sociala medier och lokaltidningar för att nå ut med informationen.

4.5.3 Blandade grupper

Av de intervjuade nämnde flera personer att en av anledningarna till att deras projekt blev framgångsrika var att grupperna bestod av både nyanlända och inrikes födda. En av dem berättade att de valt att rikta aktiviteterna till allmänheten, istället för att presentera insatsen som ett integrationsprojekt. Anledningen var att de erfarit sedan tidigare att verksamheter som annonseras på det sättet oftast inte drar till sig inrikes födda i någon stor omfattning. Nu blev det en stor blandning, vilket de upplevde som väldigt positivt och integrationsfrämjande.

4.5.4 Goda förutsättningar för kontakt

Att lägga ner tid och energi på att matcha ihop nyanlända med flyktingguider eller familjekontakter beskrev fyra av projektägarna som en framgångsfaktor. Att ha enskilda samtal med deltagarna innan gör att förutsättningarna för att personerna ska fungera tillsammans är större. Till exempel kan det vara positivt att dela samma intressen och vara i ungefär samma ålder. Att ha en lokal där nyanlända och flyktingguider/faddrar kan träffas och lära känna varandra först, innan de börjar träffas på egen hand, ansåg en av de intervjuade vara viktigt. Då känns det tryggare och lättare i början och chansen att kontakten blir långvarig är större. I ett av projekten där introduktion till föreningsliv var ett centralt syfte, menade projektägaren att det naturliga sättet att lära känna varandra på gjorde att kontakterna höll i längden. Två av projekten inriktade sig på att utrikes födda, som bott en längre period i Sverige, skulle fungera som flyktingguider till nyanlända med samma ursprungsland. Något som varit framgångsrikt enligt projektägarna. De nyanlända fick förebilder som visade att det är möjligt att få ett bra liv i det svenska samhället. Dessutom har egna landsmän, enligt de intervjuade, en förmågan att nå fram till de nyanlända på ett annat sätt.

4.5.5 Mötesplatser

Av intervjupersonerna menade fyra stycken att en viktig faktor som gjorde att insatserna lyckades var att de hade en bra och lättillgänglig lokal och mötesplats. Viktiga faktorer som nämndes var att det ska vara enkelt att ta sig dit, lätt att hitta till och att det finns utrymme för barn att leka på.

4.5.6 Organisation/styrning

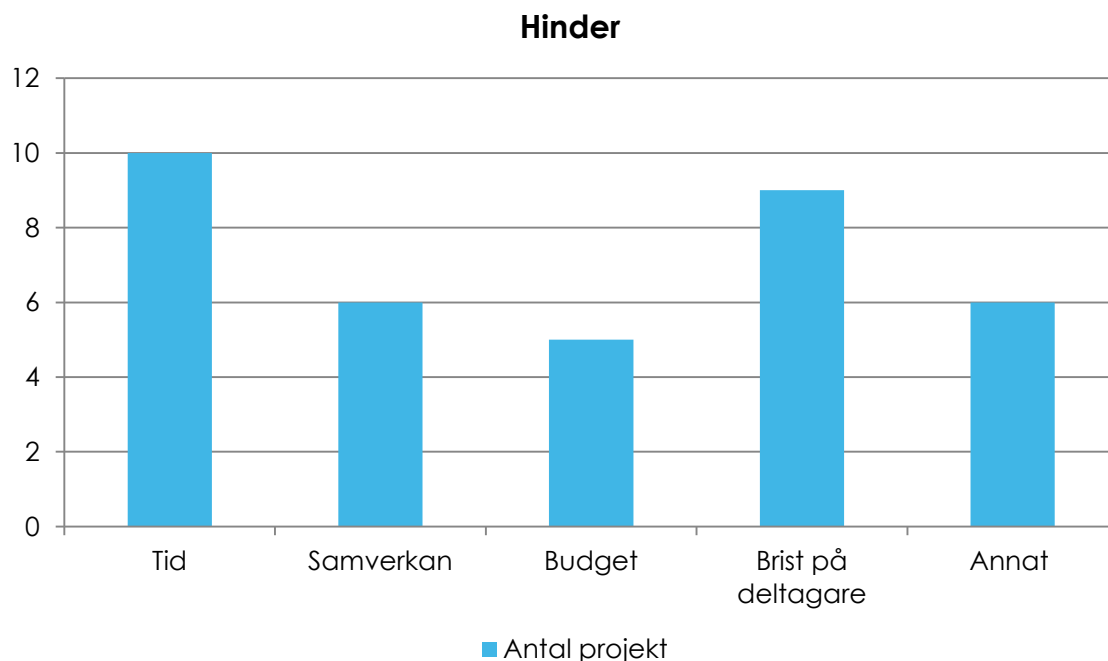
Flera av de intervjuade berättade att de hade haft en engagerad och driven projektledare och/eller styrgrupp. Det var en stark framgångsfaktor för projekten. Några tog upp att strukturen varit väldigt viktig. Att ha en tydlig struktur från början, men att samtidigt kunna vara flexibel och lyhörd var viktigt, enligt dem. Att hitta tider och upplägg som passar alla deltagare var en utmaning och därför behövdes utrymme för att kunna vara flexibel. En av intervjupersonerna menade att en anledning till att de lyckades med projektet var att de avstod god tid för planering innan verksamheten satte igång. Att ha en strukturerad och kon-

tinuerlig uppföljning var också något som var betydelsefullt för att kunna se vad som fungerar och vad som behöver förändras under tidens gång, nämnde några. En av projektägarna berättade att de besökte liknande projekt för att få inspiration och kunskap om vad som fungerar och inte, innan projektstarten. Det hjälpte dem att lyckas med insatsen i högre grad.

4.5.7 Upplägg/aktiviteter

Olika typer av seminarier och föreläsningar var en framgångsfaktor enligt några av intervjupersonerna. En av dem berättade att de anordnade seminarier för att motverka främlingsfientlighet i kommunen. Det bidrog till ett ökat engagemang och en förändrad syn på de nya invånarna. I andra projekt bjöds externa föreläsare in, från till exempel myndigheter, för att informera om hur det svenska samhället fungerar. Det var lärorikt och uppskattat av deltagarna i de här projekten. Något annat som var uppskattat i flera projekt var språkstöd. De nyanlända fick lära sig språket i lugn och ro gjorde att de vågade börja prata svenska och fick ett ökat självförtroende, menade en av projektägarna. Att arbeta med händerna och göra praktiska saker var en annan framgångsfaktor som framkom i intervjuerna. Det handlade till exempel om att baka, måla och handarbete. Många mår bra av att vara kreativa och skapa något samtidigt som det blir en social samvaro. ”Prova-på-dagar” upplevde några av de intervjuade som positivt då det gjorde att fler vågade ta steget att testa något nytt.

4.6 Hinder för måluppfyllelse

4.6.1 Tid

Av de intervjuade tog tio personer upp tiden som ett hinder för att nå målet med insatsen. Sju av dem beskrev att de hade behövt fler personresurser för att hinna med och att de som arbetade med projektet hade för lite tid avsatt för det. Några upplevde att det finns förväntningar på att de som till exempel arbetar inom kultursektorn ska arbeta ideellt med den här typen av projekt. Det gör att få har möjlighet att lägga ner så mycket tid på det. Mer personalresurser hade gjort att fler mentorer och guider hade kunnat värvas menade några av de intervjuade. Flera beskrev att startsträckan varit längre än förväntat (till exempel svårigheter att hitta guider) och att olika praktiska och oförutsedda saker inträffat vilket lett till förseningar i planeringen. Två av de intervjuade ansåg att ett år till hade behövts för att lyckas helt med projektet. Gemensamt för de här projekten var att projekttiden var 12 månader. En av de intervjuade menade att sex månader var alldeles för kort tid för ett projekt. Hon upplevde att det tog för lång tid att hinna planera och strukturera upp verksamheten samt värva och etablera flyktingguider på ett halvår. Projektet blev därför förlängt till 12 månader.

4.6.2 Samverkan

Sex av intervjupersonerna upplevde att samarbetet med alla/några av deras samverkansparter inte fungerade i tillräcklig utsträckning. Två av dem samarbetade med etniska föreningar och ansåg att de inte varit så aktiva och delaktiga som förväntat. Andra beskrev att problemet med samverkansparten låg på kompetensnivå och att projektägarna inte riktigt lyckats nå fram med syfte och mål med insatsen. En del upplevde att de fick driva på sina samverkansparter mycket för att de skulle komma igång med verksamhet och aktiviteter. Något som togs upp av flera intervjupersoner var att de hade kunnat ge tydligare riktlinjer och information till samverkansparterna från början. I vissa fall visste inte samverkansparterna riktigt vad deras uppgift i projektet var eller ens att de skulle vara delaktiga, visade det sig. I ett fall uppstod ett omvänt problem, där en drivande idéburen organisation fått driva på kommunen.

4.6.3 Budget

Att budgeten varit ett hinder framkom i fem av intervjuerna. En lägre budget än vad som var tänkt från början ledde till att vissa aktiviteter togs bort och att planeringstiden blev betydligt längre. I vissa fall fick stora omarbetningar göras av den ursprungliga projekttiden. För några räckte inte pengarna till att anställa en projektledare och hjälp fick tas till av ideella krafter i större utsträckning än vad som var tänkt. I ett fall fanns inte pengar till marknadsföring av projektet i tillräcklig utsträckning.

4.6.4 Marknadsföring/brist på deltagare

Nio av de intervjuade upplevde att det var svårt att nå ut till målgruppen. Anledningarna var otillräcklig marknadsföring och att en del aktiviteter inte lockade så många. Några av de intervjuade beskrev att det hade varit svårt att nå ut till de mest isolerade grupperna, så som ensamkommande barn och andra som bodde mer avsides. Att många inte hade körkort, inte hade råd att åka buss eller behövde vara hemma med sina barn på kvällarna ställde till problem i många projekt. Det gällde nyanlända i allmänhet och de inom etableringen i synnerhet, eftersom de har mycket på schemat under dagtid. En av de intervjuade menade att det därför är viktigt att hitta en lokal som är lättillgänglig för många, men att det inte alltid

är så lätt. Några av intervjupersonerna tyckte att det var svårt att få kommuninvånare att engagera sig frivilligt. Två av de intervjuade menade att det framför allt varit svårt att hitta inrikes födda män som ville ställa upp som guider och kontaktpersoner. I ett av projekten annonserades aktiviteterna som något som var till för utrikes kvinnor, vilket ledde till att de flesta som deltog var redan etablerade kvinnor istället för nyanlända som var den egentliga målgruppen. Brist på tid och resurser framkom i flera intervjuer som ett hinder för att nå ut med information om projekten och värva frivilliga och deltagare.

4.6.5 Övrigt

Ett annat hinder som uppstod i några av projekten var språksvårigheter och brist på tolkar. Att grupperna ibland var för stora var ett problem i några fall, eftersom det blev svårt att hinna med att hjälpa alla (exempelvis vid läxhjälp och kulturaktiviteter). En av projektägarna ansåg att det var svårt att få kontakten mellan flyktingguider och nyanlända att hålla i längden. Intervjupersonen menade att det förmodligen hade varit bättre att låta relationer uppstå mer naturligt genom aktiviteter och caféverksamhet. Dessutom ville många av de nyanlända fokusera på att komma tillrätta i det nya landet och umgås med sina landsmän i början för att få stöd och känna trygghet. Därför kan det vara bättre att inte satsa på etablering av inrikes födda flyktingguider i en för tidig fas, ansåg projektägaren. En av de intervjuade tyckte att ett stort hinder för projektets framgång var att kommunen var projektägare, men att målgruppen framför allt fanns hos arbetsförmedlingen. Trots ett bra samarbete dem emellan var det svårt för kommunen att nå ut till de nyanlända inom etableringen och organisera projektet.

4.7 Mervärden

4.7.1 Kontakter och relationer

Av de 25 projekten har 23 stycken lett till olika former av mervärden, som projektägarna inte hade räknat med vid ansökan. Fem projekt ledde till fler kontakter och djupare vänskapsrelationer än vad som förväntades från början. I vissa fall blev kommuninvånare intresserade och hjälpte till på olika sätt eller deltog i aktiviteter, trots att det inte var planerat. Det bidrog till nya kontakter och en ökad integration.

4.7.2 Engagemang

I två fall visade nyanlända intresse för att starta en egen förening eller själva engagera sig som volontärer i befintliga organisationer. Även inrikes födda startade upp egna aktiviteter efter att ha blivit inspirerade av projekten. Till exempel startades ett stickcafé, ungdomar tog initiativ till att skapa en mötesplats för andra ungdomar, studiebesök anordnades och en flyktingguideverksamhet startades på en gymnasieskola. De här aktiviteterna gick utanför projektorganisationen och projektägarna var inte involverade i dem. Något som nästan alla av de intervjuade tog upp vid frågan om mervärde var att projekten hade gett ringar på vattnet. Engagemanget har spridit sig och gjort att fler och fler blivit intresserade av att skapa nya kontakter och hjälpa till på olika sätt. I flertalet små samhällen bidrog projekten till en ökad sammanhållning och en mer trivsamt stämning.

4.7.3 Praktikplatser och jobb

Fyra av de intervjuade berättade att kontakten med flyktingguider och mentorer ledde till att nyanlända fick hjälp att hitta praktikplatser och jobb. Det var något som upplevdes som ett väldigt positivt mervärde. Många fick även hjälp att övningsköra av sina nya vänner och kontakter, vilket är viktigt eftersom få nyanlända har körkort. Det är ett stort problem framför allt i glesbygden och de flesta har inte råd att ta körlektioner. I vissa projekt, där målet egentligen inte var att etablera personliga flyktingguider, ledde andra former av kontakter till ett liknande sådant fadderskap ändå. Självförtroendet ökade hos nyanlända såväl som flyktingguider, enligt några av de intervjuade.

4.7.4 Övrigt

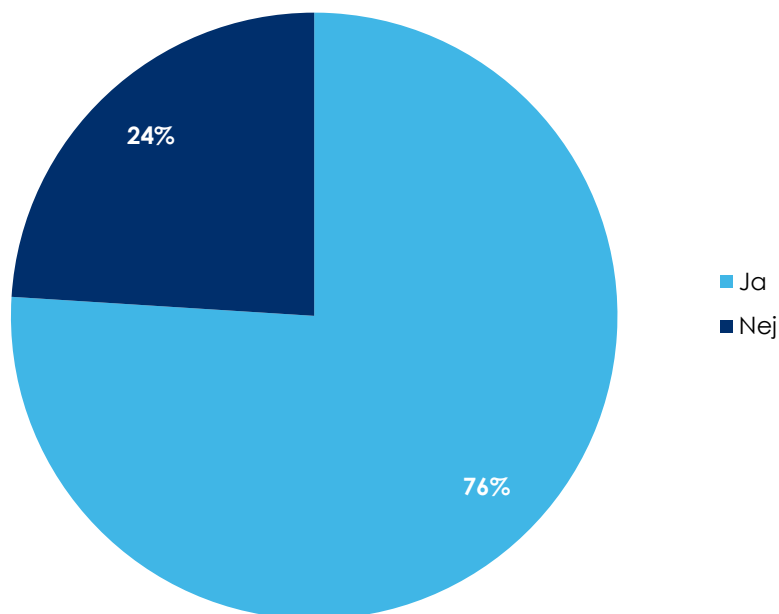
Några ansåg att de hade fått en ökad insikt i vikten av att samarbeta med den ideella sektorn och vad det kan ge för positiva konsekvenser. En av de intervjuade berättade att projektet bidragit till att fler nyanlända har valt att bo kvar i kommunen än tidigare, eftersom de fått fler vänner och några har fått jobb eller praktikplatser.

En av projektägarna berättade att medvetenheten hos kommunpolitikerna har ökat till följd av projektet. De har fått upp ögonen för frågan och sett att det går att göra mycket utan att det måste vara så kostsamt och komplicerat. Minskad främlingsfientlighet och en ökad förståelse för nyanländas situation var också mervärden som framkom i intervjuerna.

4.8 Förändringar i den ordinarie verksamheten

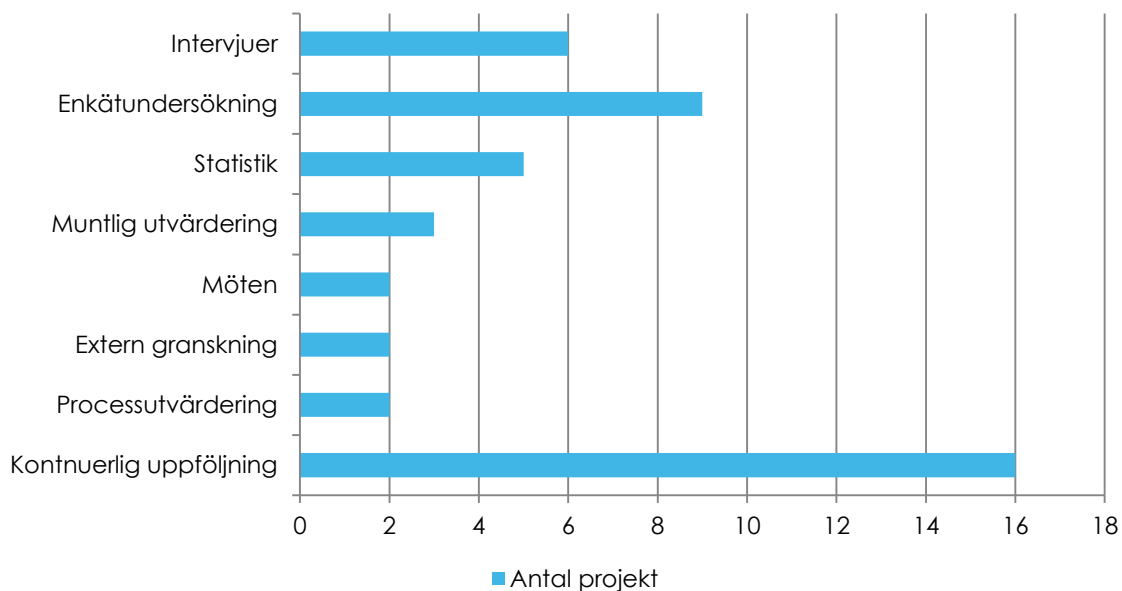
Det finns en långsiktig plan för 19 av de 25 projekten (76 %). De har på något sätt lett till förändringar i den ordinarie verksamheten. Planen för de här projekten är att de kommer fortsätta helt eller delvis. I några fall har projekten även bidragit till att liknande projekt har startats upp i andra kommuner. Sex (24 %) av projekten kommer inte fortsätta, vilket beror på olika faktorer. I ett fall har ett annat projekt startats upp istället, i några fall beror det på för lite resurser eller att de som drivit projektet har slutat. Ett av projekten kommer inte fortsätta på grund av att projektägarna anser att det blir för svårt att driva ett projekt från kommunen, när majoriteten av målgruppen finns inom arbetsförmedlingen. Svårigheterna ligger i att det är svårt att nå ut till målgruppen eftersom de har mycket annat på schemat inom etableringen.

Förändringar i ordinarie verksamhet

4.9 Uppföljning och utvärdering

Utvärderingsmetod

Alla projekt utom ett fick generellt positiv eller mycket positiv respons från sina deltagare. I ett projekt har någon uppföljning inte gjorts och det är än så länge oklart vad deltagarna tyckte om projektet. I många av projekten har det ännu inte gjorts någon mer formell utvärdering, men de projektansvariga hade ändå en uppfattning om vad deltagarna tyckte om insatserna.

De nyanlända visade generellt ett stort intresse och en nyfikenhet för de aktiviteter som anordnades. Många uppskattade att få en sysselsättning i vardagen och nya vänner. Att få tillgång till språkträning, ökade kunskaper om den svenska kulturen och hjälp att hitta jobb var också sådant som värdesattes. Även flyktingguider och andra volontärer var överlag positiva och ansåg att projekten var givande även för dem. Många av dem upplevde att det var givande att få hjälpa till, att få nya vänner och att lära sig mer om andra kulturer.

En uppsats gjordes av högskolestudenter för att utvärdera ett av projekten som etablerade somaliska mentorer till nyanlända somalier. Den visade att om mentorerna kommer från samma land som de nyanlända, går det snabbare att komma in i det nya landet. Dock med undantaget att hitta ett jobb.

Tre av de intervjuade uppgav att de nyanlända hade svårt att svara på enkäter och skriftliga utvärderingar. Det var svårt med språket och dessutom var många inte vana vid att göra utvärderingar vilket ledde till missförstånd. Därför utvärderades insatserna muntligen istället.

I några utvärderingar framkom att det hade varit fördelaktigt att ha tänkt igenom det praktiska i större utsträckning i förväg. Att se till att det fungerar med lokaler, bussar, tider och liknande är något som är oerhört viktigt enligt en av projektägarna. I några av de projekt där syftet var att etablera flyktingguider, visade uppföljningar att det var svårt att få relationerna att hålla i längden. I ett av projekten ansåg flyktingguiderna att de hade fått för lite information om vad som förväntades av dem, innan projektet startade. I utvärderingen av ett annat projekt som riktade sig till utrikes födda kvinnor, framkom att om ett liknande projekt skulle genomföras igen vore det fördelaktigt att rikta sig till en blandad målgrupp. Det skulle leda till ökad integration och minska känslan av särbehandling hos utrikes födda. En del av de intervjuade tyckte i efterhand att det hade varit önskvärt att ha mer tid och resurser att lägga på att informera och marknadsföra projektet för att nå ut till fler.

Diagrammet ovan visar vilka utvärderingsmetoder som använts/planerar att användas för projekten. Som framkom i texten har vissa metoder visat sig vara svåra att genomföra och därför fått kompletteras med andra metoder. Det gällde framför allt enkätundersökningar. De flesta har använt sig av två eller flera utvärderingsmetoder.

5 Slutsatser utifrån intervjusvar

Många projekt hade relativt övergripande mål vilket kan bidra till att upplevelsen av att ha uppnått målet blev högre, än om målen varit mer specifika. Inför framtiden kan det därför ses som fördelaktigt att ha mätbara och specifika mål i högre grad, för att tydligare få en uppfattning om hur väl målet har uppnåtts.

De som ansåg att samarbetet med samverkansparterna fungerade väl hade generellt sett färre samarbetsparter, än de som ansåg att samarbetet fungerade sämre. Det kan tyda på att det är bättre att ha något färre samarbetsparter.

En av de intervjuade tog upp att ett hinder var att det var svårt att få kontakten mellan de nyanlända och flyktingguiderna att hålla i längden. I efterhand drogs slutsatsen att det förmodligen varit bättre om deltagarna hade fått mötas på ett mer naturligt sätt. I en annan intervju nämndes just möjligheten att lära känna varandra på ett naturligt sätt genom föreningsliv som en framgångsfaktor. Kontakterna hade i det projektet blivit hållbara i längden. I ett tredje projekt upplevdes vikten av att ha en mötesplats där nyanlända och flyktingguider kunde träffas och lära känna varandra innan de började umgås själva, som en viktig framgångsfaktor. Det här tyder på att det kan vara viktigt att låta kontakterna ske på ett naturligt sätt och till exempel ha gemensamma aktiviteter och träffar som en start på personliga flyktingguideinsatser.

Endast ett av projekten riktade sig enbart till ensamkommande barn. I intervjuerna nämnde många att de inte ville skilja dem från övriga nyanlända utan istället rikta sig till en bredare målgrupp. Dock upplevde några av de intervjuade att det var svårt att nå ut till ensamkommande barn. Därför kan det eventuellt vara bra att vissa projekt riktas mer specifikt till den här målgruppen, alternativt att mer resurser och energi läggs på att involvera ensamkommande barn i insatserna.

Vad gäller antalet deltagare framkom av intervjuerna att de projekt som hade högst måluppfyllelse generellt hade fler deltagare än de projekt som hade lägst måluppfyllelse. Flera av intervjupersonerna ansåg att en framgångsfaktor var att insatserna riktade sig till både nyanlända och inrikes födda. Det är därför också något som kan vara värt att tänka på inför kommande projekt.

Något som flera av de intervjuade tog upp som ett hinder var att det var svårt att få till planeringen kring aktiviteterna. Många av de nyanlända hade SFI-undervisning eller liknande på dagtid och behövde vara hemma med barnen på kvällarna. Därför kan det vara viktigt att involvera den idéburna sektorn i stor omfattning eftersom de har större möjligheter att bedriva verksamhet på kvällar och helger. Dessutom kan det vara fördelaktigt att det finns utrymme för barn att delta på något sätt, för att också fler vuxna ska ha möjlighet att vara med.

Idrottsaktiviteter var representerade i projekten i stor omfattning. Däremot var inte projekt som involverar kultur och skapande så vanligt förekommande. Gruppen nyanlända involverar många olika sorters människor med olika intressen, behov och förutsättningar. Där-

för skulle det kunna vara positivt att satsa mer på olika typer av verksamheter, där alla kan hitta något som de finner intressant och givande. Som förslag på vidare undersökning skulle det vara intressant att titta mer specifikt vilka som får ta del av insatserna. Till exempel är det många äldre som inte ingår i etableringen som eventuellt kan vara i riskzonen att hamna mellan stolarna.

I flera intervjuer framkom att enkätundersökningar var en utvärderingsmetod som inte fungerade fullt ut. Det kan därför vara viktigt att försöka hitta andra utvärderingsformer i kommande projekt, så som till exempel muntliga samtal.

Flyktingguideverksamhet kan, som framkommit i den här utvärderingen, tolkas på många olika sätt. Slutligen kan sägas att det finns ett stort engagemang, många goda idéer och en stark vilja att arbeta med integration runt om i landet. Det gör att det finns goda förutsättningar för att fortsätta utveckla integrationsfrämjande insatser.

Bilaga - Intervjufrågor

1. Upplever du att ni nått målet med insatsen? (om inte, av vilken anledning?)
(Ja, nej, delvis)
2. I vilken omfattning har ni nått målet med insatsen (uppskatta i procent)?
(Vilken/vilka har varit framgångsfaktorerna för insatsen? Vilka hinder har ni upplevt för att nå målet?)
3. Finns det några mervärden med insatsen som ni inte räknat med vid ansökan?
4. Har ni genomfört någon uppföljning/utvärdering ännu och i sådana fall, vad har denna/dessa visat?
5. Har insatsen resulterat i/kommer insatsen resultera i några förändringar i ordinarie verksamhet (finns det någon mer långsiktig plan med projektet)?
6. I vilken omfattning har samverkansparten varit delaktiga i projektet? I styrning och/eller genomförande eller som mottagare?
7. Har insatsen resulterat i/kommer insatsen resultera i ett fortsatt utökat samarbete med civila sektorn (idéburen sektor)?
8. Kan du uppskatta hur många nyanlända som fått ta del av insatsen samt hur många inrikes födda som fått ta del av insatsen?
9. Vilken målgrupp riktade sig insatsen till?
10. Hur många förvaltningar har varit delaktiga?

A blank sheet of lined paper with horizontal ruling lines spaced evenly down the page.

A blank sheet of lined paper with horizontal ruling lines spaced evenly down the page.

